

Ingenjörshögskolan Jönköping 2001
Övningsuppsats
Projektledning 1-20 poäng

”Från 1299 till evigheten”

Analys av projektbeskrivningen till ett utvecklingsprojekt, genomfört av Långemålabygdens medborgarförening, mellan åren 1998 – 2000

Författare: Jesper Kallhed
Handledare: Mike Danilovic
Projektarbete 3 poäng
Ingenjörshögskolan i Jönköping

2009-11-05

Innehåll

1.	Sammanfattning:	Sid. 3.
2.	Bakgrund:	Sid. 4.
3.	Vad är LEADER II?	Sid. 5.
4.	Syfte och metod:	Sid. 5.
5.	Beskrivning och analys av projektet:	Sid. 7.
6.	Reflektioner på projektets egna utvärdering.	Sid. 10.
7.	Slutsats:	Sid. 11.
8.	Diskussion om ungdomar och utflyttning:	Sid. 12.
9.	Förslag till projektbeskrivning.	Sid. 13.
10.	Slutord:	Sid. 16.
11.	Litteratur- och källförteckning:	Sid. 17.

1. Sammanfattning:

”Från 1299 till evigheten” är ett projekt som Långemålabygdens medborgarförening genomförde mellan åren 1999 till år 2000. Projektet syftade till att stärka hembygdskänslan genom ett aktivt fritidsutbud i syfte att få ungdomar att avstå från att flytta från bygden.

Analys av projektet:

När man studerar projektbeskrivningen framstår projektet som ett öppet förändringsarbete. Projektets mål och visioner är otydliga och projektbeskrivningen försöker inte att verifiera mål eller syfte. Om en förändringsprocess är målet borde detta tydligt framgå i projektbeskrivningen.

Organisation:

Projektet karaktäriseras av att ingen formell organisation har skapats. Tvärtom skall ett flertal lokala föreningar genomföra projektet utan en sammanhållande organisation. Det framgår inte vem som är uppdragsgivare eller om det finns en styrgrupp, referensgrupp eller projektgrupp. Dessutom har projektledaren av sagt sig ett sammanhållande engagemang vilket medfört att projektet fått svårigheter att hålla ihop och de olika föreningarna att samarbeta.

Mål och syften:

Enligt min analys är projektets mål alltför vagt. Målet säger inget om vad projektet skall göra. Däremot framstår projektets syfte som ett någorlunda bra mål, dvs. vad som skall göras. Likaså har projektets syfte samma problem med att vara alltför vagt. Syftet beskriver inte anledningen till projektet. Projektets mål beskriver ett syfte samtidigt som syftet beskriver ett önskat mål. Min analys av mål och syften blir därför att projektbeskrivningens Mål och Syften är omvända eller felformulerade.

Målgrupp:

Projektets målgrupp finns inte nämnt någonstans i projektbeskrivningen däremot finns ”målgrupp” i beslutsunderlaget där det framgår att ”Målgrupp för projektet är boende i bygden samt presumtiva inflyttare”. Enligt min bedömning är detta rimligt eftersom det är ett förändringsprojekt med just dessa som målgrupper.

Förväntat resultat:

Projektets förväntade resultat har angetts till att ”... motverka fortsatt utflyttning och minskade befolkningssiffror och istället bidra till att skapa nya arbetstillfällen och trygga samhällets befolkningsunderlag” Detta är enligt min bedömning inte realistiskt eftersom bl.a. en TCO-rapport beskriver att befolkningen i det lokala arbetsmarknadsområdet Oskarshamn, vilket Högsby kommun tillhör, troligen kommer att minska med i värsta fall 50% på en 40 års period. Därför är det mycket tveksamt om det förväntade resultatet är realistiskt.

Slutsats:

Min hypotes var att projektet ”Från 1299 till evigheten” inte var ett projekt utan en process i bygdens ordinarie verksamhet. Efter att ha analyserat projektet blir min slutsats att projektet inte är ett projekt, möjligtvis ett flertal projekt under en gemensam ansökan: Projektet karaktäriseras av att det saknar en tydlig organisation, beställare eller huvudman, de planerade aktiviteterna har ingen

engagerad samordnare, det finns inga tydliga mål eller syften, ingen gemensam vision eller framtidsbild och slutligen det allvarligaste, projektledaren har av sagt sig ett sammanhållande engagemang. Projektet borde genomföras som ett öppet förändringsprojekt där målet borde vara att behålla bygdens befolkningsunderlag. Jag anser att syftet med projektet borde vara att förändra bygdens- och dess invånares, mentalitet till ett mera levande, kreativt och engagerade samhälle. Detta för att förmå bygdens ungdomar till att inte flytta samt för att locka utomstående till att bosätta sig i bygden.

Jag är dock tveksamt till om projektets intentioner är rimliga av flera anledningar. Den första är de kraftigt minskade födelseantalen under senare delen av 1990-talet, medan den andra orsaken är ungdomars flyttmönster. Dagens ungdomar efterfrågar i allt större omfattning en attraktiv utbildning, ett attraktivt nöjesliv, ett intressant arbete, ett attraktivt boende samt en engagerande fritid. Jag tror att dagens och morgondagens ungdomar har större krav på att förverkliga sina liv och sina drömmar än vad tidigare generationer hade och därför kommer att söka sig till de större högskole- eller universitetsorterna för att där få tillgång till utbildning, nöjen, fritid och en intressant arbetsmarknad. Jag tror att dagens ungdomar har helt andra referenser och preferenser än tidigare generationer. Ungdomar skaffar sig bättre utbildning, är mer mångkulturella, har större förmåga att ta till sig ny information samt är mer nyfikna på sin omvärld än tidigare generationer. För att en bygd skall lyckas behålla dagens- och morgondagens ungdomar måste företag, föreningar, och organisationer förstå att de måste tillgodose ungdomars behov efter bästa förmåga och inte tvärtom.

2. Bakgrund:

Detta arbetet ingår som ett 3 poängs "projektarbete" i utbildningen "Projektledning 1-20p, Ingenjörshögskolan i Jönköping"¹. Arbetet "syftar till via en övning utvärdera, beskriva och analysera ett projekt"². Genom Leaderkontoret i Vetlanda har jag fått tillgång till projektet "Från 1299 till evigheten"³ vilket genomförts i Högsby kommun mellan åren 1998 till 2000. Projektet utvaldes slumpmässigt utan att några bakomliggande avsikter fanns. Jag har inte någon koppling till projektet, de inblandade eller till Långemålabygden. Jag har inte tagit kontakt med projektledaren eller någon inblandad person eftersom jag medvetet avgränsat min utredning till att endast analysera projektbeskrivningen, dess mål, syften och struktur samt en tillhörande lägesrapport.

Som problembild har jag valt följande fråga: Är projektet ett projekt? Min hypotes är att det inte är ett projekt. Jag uppfattar projektet mer som en process i bygdens ordinarie verksamhet. Till grund för mitt antagande har jag en känsla av att "föreningarna" endast vill samla olika aktiviteter under ett tak i syfte att få loss externa medel. Detta behöver inte vara fel om man har det som ett syfte och ett klart mål, men jag är osäker på att detta är fallet. Detta vill jag undersöka.

¹ Preliminärt schema och information... Ingenjörshögskolan i Jönköping 2001-02-15

² Projektarbete 3p. Ingenjörshögskolan i Jönköping 2001-02-15

³ Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

Vad är ett projekt:

Ett projekt är enligt definition "en arbetsform, där arbetsuppgifter brutits ned i ett antal aktiviteter som utförs planerat inom angivna tids- och resursramar för att nå ett väl definierat mål".⁴ Ett projekt kan även beskrivas som att det:

- skall nå ett resultat, uttryckt i tydliga mål
- är unikt
- har klara tids- och resursramar
- ofta innebär en samverkan mellan personal från olika verksamheter
- har en egen tillfällig organisation
- är tidsbegränsat
- har en kund (beställare) och en mottagare
- genererar kompetens på ett effektivt sätt.

Vad som karakteriserar ett projekt är att det upplevs av de inblandade som minskad byråkrati, ökad kreativitet och effektivitet. Ett projekt är också lämpligt när ansvar och arbetsfördelning tar sikte på att lösa en speciell och icke rutinbetonad uppgift. Projektarbetsformen är effektiv när en kraftsamling kring en ny, svår och viktig arbetsuppgift skall lösas och när olika kompetenser skall samarbeta. Vad som är avgörande för om ett projektet skall bli framgångsrikt är projektägarens- (beställarens) och projektledarens agerande i ledarskaps-, organisations- och resurshantering.

3. Vad är LEADER II?

Den 12 september år 1996 utsåg regeringen 12 LEADER-områden i Sverige bl.a. Smålandsgruppen FGH (För Gemensam Handling). Området sträcker sig över tre län och omfattar Sävsjö, Vetlanda, Uppvidinge, Lessebo, Tingsryd, Högsby samt södra delen av Hultsfreds kommun. EU: strukturfond LEADER II syftar till att utveckla människors initiativkraft och engagemang för att stimulera en positiv ekonomisk utveckling av landsbygden. Genom att få lokalbefolkningen, näringsliv, föreningar och kommuner att samverka skapas förutsättningar för ett lokalt engagemang för projekt som kan bredda arbetsmarknaden. Planperioden sträcker sig till och med år 1999. Under denna tid fanns ca 33 miljoner i offentliga medel varav 10 miljoner kom från EU.⁵

4. Syfte och metod:

Syftet med detta arbete är att kritiskt beskriva och analysera ett "verkligt" projekt, främst för att främja kunskapsuppbyggnad hos författaren. Jag har inte för avsikt att utvärdera projektet som helhet utan enbart använda det som ett referensobjekt i mina studier. Metoden att kritiskt studera och analysera utgår ifrån de teoretiska kunskaper som jag fått i kursen "Projektledning 1-20p". Jag vill inrikta mig på att analysera projektbeskrivningen, med mål, syften, dess organisation samt förväntat resultat och jämföra detta med den lägesrapport som projektet själva har gjort. Genom denna jämförelse vill jag få insikt i vad projektet hade för verkligt syfte och vad projektet verkligen har åstadkommit.

⁴ Sven Westhoff. Drivkraft. Projektledarutbildning Växjö. 99-05-03.

⁵ <http://smalandsgruppen.hogsby.se/affarsplan/affarsplan.htm>

Utvärdering:

Begreppet utvärdering tolkas vanligen som att bedöma resultatet av något, vilket kan ske utifrån skilda perspektiv och med hjälp av olika metoder. En vanlig metod är att man ger förslag på förändringar eller förbättringar av verksamheten.⁶ En utvärdering kan också definieras som en noggrann efterhandsbedömning av genomförande, prestationer och utfall. Peter Stevrin, författare och forskare, menar att oberoende av vilken ambitionsnivå utvärderingen företräder måste han skilja på tre nivåer, att beskriva, förstå och att förändra. Den lägsta nivån innebär, att man beskriver och jämför hur en viss verksamhet var tänkt att fungera och hur den fungerat. Mellannivån kan innebära, att man försöker förstå, hur verksamheten fungerar på ett ingående sätt. På den högsta nivån kan det gälla att få fram information för att förändra eller förbättra en verksamhets sätt att fungera. Jag har i min utvärdering utgått ifrån dessa perspektiv och försökt att analysera, förstå och ge förslag på en förbättrad projektbeskrivningen.

Perspektiv:

En utvärdering kan ha många syften t.ex. kontrollerande-, lärande- eller ett nyttoorienterat syfte. Vanligast är kanske en utvärdering av i förväg uppställda mål, dvs. måluppfyllelseutvärdering där poängen är att avgöra om insatsmålen blivit uppnådda och om själva insatsen bidragit till måluppfyllelsen. Vad som vanligtvis inte framkommer är en bedömning av verksamheten i sig. Därför är det viktigt att fokusera på "processen" för att fånga oväntade effekter. Ett lärande syfte är när utvärderingen ska ge kunskaper om effekter av fattade beslut, bedriven verksamhet eller vidtagna åtgärder, för att man ska kunna åstadkomma förbättringar i verksamheten i framtiden. En sådan utvärdering ska skapa förutsättningar för inläring. En nyttoorienterad utvärdering utförs därför, att man önskar fastställa en verksamhets nytta eller värde med avseende på nuläget eller med avseende på en viss framtida situation.⁷

En annan viktig fråga är vem som skall göra utvärderingen. Skall den göras internt eller externt. Den interna utvärderingen skiljer på två utvärderingar, dels den som utförs direkt av egen personal och dels den som utförs på en högre hierarkisk nivå inom verksamheten. I projektet "Från 1299 till evigheten" har ingen offentlig utvärdering presenterats, däremot finns en lägesrapport som enkelt beskriver vad som har gjorts. Det är möjligt att det finns en intern utvärdering som jag i så fall inte har fått ta del av.

När man vill se om resultatet stämmer överens med målen finns det flera utvärderingsmetoder att välja på. De två vanligaste är måluppfyllelseutvärdering och bieffektsutvärdering. När det gäller icke avsatta och icke förutsedda effekter är bieffektsutvärderingen ett bra verktyg för att underliggande effekter skall komma fram. De icke avsatta och icke förutsedda effekterna finns inte med i våra tankar eller i målsättningen från början. Genom projektet har säkert många fått uppleva händelser som man inte kunde förutse.⁸

⁶ Utvärdering i förändring. P. Stevrin, 1991.

⁷ Utvärdering i förändring. P. Stevrin, 1991.

⁸ Projektledning 10p. Projektledarprogrammet 20p 2000-2001. Ingenjörshögskolan Jönköping.

I det aktuella projektet, "Från 1299 till evigheten", som jag tolkar som ett förändringsprojekt, skulle det vara intressant att få veta hur projektet har påverkat målgruppen och se om projektet har skapat ett engagemang och intresse för fortsatt förändringsarbete. Därför skulle en intressentutvärdering kunna ge svar på dessa frågor samt ge en djupare kunskap om hur de olika intressenterna har uppfattat projektet⁹. Tyvärr måste jag avstå från denna utvärderingsmodell eftersom den kräver mera arbete och resurser än vad jag, för tillfället, har. Det skulle bli ett projekt i sig att göra en så omfattande utvärdering.

Oavsett vem som gör en utvärderingen eller deltar i en utvärdering, borde det vara viktigt att planera för utvärderingen redan från början eftersom en utvärdering kan bli bristfällig eller försenad om den inte betraktas som ett led i pågående aktiviteter. Detta eftersom en utvärderingen kan ge många erfarenheter som blir viktiga i nästa projekt eller uppdrag och på så sätt ökar erfarenhetsbanken över misstag eller goda erfarenheter.¹⁰

Syfte och avgränsning i utvärderingen:

Mitt syfte med utvärderingen är att främja fortsatt kunskapsuppbyggnad, utveckling och förändring. Därför är min förhoppning att jag kan få svar på några frågor som jag ställer utifrån olika delar i projektet: direktiv, planering, organisation, förankringen etc.¹¹

- Har projektet löst de uppgifter som avsetts?
- Har det förväntade resultatet uppnåtts?
- Har projektet hållit tidsplanen?
- Har de ekonomiska kalkylerna stämt?

I det aktuella projekt var det uppsatta målet "...att motverka utflyttning och minskade befolkningsciffror och i stället bidra till att skapa nya arbetstillfällen och trygga samhällets befolkningsunderlag"¹². Detta mål bör följaktligen jämföras med resultat efter projektets slut. Jag vill dock inte jämföra detta eftersom jag anser att det är alldeles för kort tidsperiod från projektstart till slut och att resultatet först kommer efter en längre tidsperiod.¹³

5. Beskrivning och analys av projektet:

År 1998 ansökte Långemåabygdens medborgarförening om att från EU:s strukturfond LEADER få 124 230.- till projektet "Från 1299 till evigheten". Genom projektet vill "Långemåabygden och den samlade föreningsrörelsen ...satsa på ett framtidsprojekt i avsikt att marknadsföra orten bland annat genom en rad kulturella aktiviteter". Projektet innehåller speciella ungdomssatsningar i syfte att stärka hembygdskänslan genom ett aktivt fritidsutbud. "Slutmålet är att ... motverka utflyttning och... trygga samhällets befolkningsunderlag"¹⁴. Genom att samla de olika föreningarnas aktiviteter i ett projekt hoppas medborgarföreningen att extern finansiering skall täcka utgifter för egen personal, lokalkostnader, material/expenser, marknadsföring och övriga kostnader. När man läser projektbeskrivningen har man svårt att se någon struktur eller strategi i de

⁹ Utvärdering i politik och förvaltning. E. Vedung. -91

¹⁰ Projektledaren, Briner -98, Tidningen Projektforum -01 Leif Persson.

¹¹ Effektivt projektarbete. Wisen 99

¹² Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

¹³ Effektivt projektarbete, Wisén -99

planerade aktiviteterna. Men genom att ställa frågan, vad skall göras? och studera de olika aktiviteterna kan man se ett mönster, nästan samtliga aktiviteter syftar till att aktivera bygdens ungdomar.

Analys av projektbeskrivningen:

Genom att studera projektbeskrivningen framkommer att projektet, enligt min bedömning, är ett öppet förändringsarbete. Jag drar min slutsats främst av vad som står under projektbeskrivnings "Förväntade effekter i övrigt". Där framgår det att "Internationellt ungdomsutbyte bidrar... till förändrade attityder, större tolerans och ökad internationalisering och... föreningsutbildningsinsatsen avser leda till ökat kunnande och engagemang..."¹⁵. Dessa "förväntade effekter" passar in i ett förändringsarbete eftersom projektbeskrivningen inte försöker att göra projektet tydligare genom att verifiera vinsterna eller syftet med projektet. Ett öppet projekt karaktäriseras just av att mål och visioner är otydliga. Om det är en medveten strategi och själva projektets i sig är ett syfte, där själva förändringsprocessen, med lärande, kunskapsuppbyggnad och mental förändring av bygdens invånare, är målet borde detta tydligare framgå av projektbeskrivningen.

Analys av projektets organisation:

I ansökan finns Långemåabygdens medborgarförening som sökanden. Det är en ideell förening med Per-Olof Bjerkhaug som projektledare. Projektet karaktäriseras av att det finns många lokala föreningar representerade och att deras aktiviteter finns med i projektet. Enligt projektbeskrivningen är "Långemåa Medborgarförening tänkt att stå som en sammanhållande organisation bakom projektansökan"¹⁶. Enligt denna beskrivning framgår det dock inte om medborgarföreningen även kommer att agera som en "sammanhållande organisation" i realiteten. Det framgår inte heller vem som är uppdragsgivare av projektet eller om det finns en styrgrupp, referensgrupp eller projektgrupp. Dessvärre avsäger sig projektledaren ett sammanhållande engagemang genom att skriva "Genomförandansvaret för de olika delprojekten åligger... respektive arrangörsförening". Detta ger en allvarlig svaghet som gör att projektet får svårigheter att hålla ihop och bidrar till att de olika aktörerna får svårt att samarbeta.

Analys av projektets mål och syfte:

"Slutmålet är ... att motverka utflyttning och minskade befolkningssiffror och i stället bidra till att skapa nya arbetstillfällen och trygga samhällets befolkningsunderlag". Är detta ett mål? Enligt Henry Bäck¹⁷ skall mål vara specifika, mätbara, uppnåbara, relevanta och förändringsinriktade och gälla under en viss tidsperiod. Om man jämför målet med frågan, vad skall göras, får man inget svar eftersom det inte beskriver något specifikt. Enligt min mening är målformuleringen alltför svag och säger inget av vad projektet skall göra. Finns det något mål? Om man jämför med projektets syfte och ställer frågan, "varför", "projektet syftar till att marknadsföra orten bland annat genom en rad kulturella arrangemang" ser man något intressant. Detta beskriver på ett någorlunda bra sett projektets mål, dvs. vad som skall göras.

¹⁴ Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

¹⁵ Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

¹⁶ Från 1299 till Evigheten. Sammanfattande projektbeskrivning. Sid. 2.

¹⁷ Metod bok sid.28, Henry Bäck och Arne Halvarsson, SNS Förlag 1992.

Vid en analys av projektets syfte framkommer samma problem. Ett syftet skall besvara frågan "Varför" projektet initieras. I detta fall är syftet "... att marknadsföra orten bland annat genom en rad kulturella arrangemang" vilket är ett allt för vagt syfte eftersom det inte beskriver anledningen till projektet.

Projektets mål beskriver ett syfte samtidigt som syftet beskriver ett önskat mål. Min analys av mål och syften blir därför att projektbeskrivningens mål och syften är omvända eller felformulerade. Jag anser att projektets mål borde vara "... att marknadsföra orten ... genom en rad kulturella arrangemang" och syftet "...att motverka utflyttning och minskade befolkningssiffror och i stället bidra till att skapa nya arbetstillfällen och trygga samhällets befolkningsunderlag".

Analys av målgrupp:

När man läser projektbeskrivningen finns inte ordet "målgrupp" nämnt någonstans. Däremot finns "målgrupp" nämnt i beslutsunderlaget där det framgår att "Målgrupp för projektet är boende i bygden samt presumtiva inflyttare"¹⁸. Är det en riktig tolkning av projektets målgrupp som beslutsgruppen har tagit? Enligt min bedömning är det riktig eftersom det är ett förändringsarbete / projekt med just dessa som målgrupper.

Analys av förväntat resultat:

När man studerar projektets förväntade resultat ser man inte något konkret mål eller förväntat resultat. I projektbeskrivningen står det visserligen att ett "slutmål är ... att motverka fortsatt utflyttning och minskade befolkningssiffror och istället bidra till att skapa nya arbetstillfällen och trygga samhällets befolkningsunderlag".¹⁹ Man har förvisso angett förväntade effekter i försörjning och sysselsättning som att trygga "1 man deltid/säsong och 1 kvinna tryggad arbetstillfällen." En annan förväntad effekt är "Högre livskvalité i bygden genom satsning på turism, lägerverksamhet och ökat fritidsutbud. Flera kulturella arrangemang skall marknadsföra orten för framtida inflyttande eller återvändande till bygden". Är detta ett realistiskt resultat av projektet? Enligt TCO-rapporten "Det enkelriktade Sverige" som tar upp den regionala befolkningsutvecklingen²⁰ är det största hotet mot den generella välfärden de växande klyftorna mellan stad och glesbygd.²¹ Enligt rapporten kan befolkningen i det lokala arbetsmarknadsområdet, som Högsby kommun tillhör, komma att minska med i värsta fall 50% till år 2040. Därför är det, enligt min bedömning, mycket tveksamt om de förväntade resultaten är realistiska. Däremot är det kanske genom att genomföra utvecklingsprojekt, likt detta, som leder till att befolkningsutvecklingen blir något bättre än vad TCO:s prognos beskriver.

Analys av projektets tidsplan:

Enligt projektansökan är startdatum den 98-11-30 och slutdatum den 00-08-31 det vill säga nästan två års projekttid. Men om man enbart läser i den "Sammanfattade projektbeskrivningen" förekommer inga datum eller tidsangivelser förutom de som finns redovisade under "planerade

¹⁸ EGs strukturfonder Smålandsgruppen FGH Beslutsdatum 99 09 28.

¹⁹ Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

²⁰ Det enkelriktade Sverige. TCO Sture Nordh

²¹ Det enkelriktade Sverige. TCO Sture Nordh.

delarrangemang” där en ”Prel. Tidsperiod” finns. I denna redovisas endast när respektive arrangemang planeras tex. nov. / maj. I vissa fall går inte året att utläsa t.ex. ”Fotbollsdag ... maj 99/2000”²². Denna brist på datum är, enligt min bedömning, en svaghet eftersom de olika delprojekten inte framstår som särskilt seriöst planerade.

Analys av projektets budget:

Enligt projektansökan är den totala projektkostnad: 828.200.- I denna finns 336.000.- redovisade som ”Ideellt arbete” vilket innebär att de föreningar som deltar i projektet kan använda redovisade arbetstimmar som en finansiering av projektet.

Den största planerade kostnaden finns under ”Egen personal” vilket avser anställning av en projektledare i Långemåla BTK. När man läser ”Lägesrapporten” från 2000-01-18 framgår och redovisas dock att projektet inte lyckats att anställa någon projektledare till Långemåla BTK utan projektledning har skett genom ”ideella insatser”. Jag noterar dock att projektet ändå redovisar ”Lönekostnader” på 155.000.- för år 1999 och 30.000.- för år 2000. Enligt ”Lägesrapporten har ingen projektledare varit anställd under år 1999 utan ”Projektledarkostnaderna... kommer... att ligga på år 2000.”

Det skulle vara intressant att djupare studera detta och se vem, eller vilka, som anställts i projektet och vad dessa har åstadkommit. Dessa transaktioner kommer jag dock inte, som jag i inledningen redovisade, att vidare studera eftersom jag endast hade för avsikt att analysera projektbeskrivningen och jämföra den med min ursprungliga problembild.

6. Reflektioner på projektets egen utvärdering.

I ”Lägesrapport LEADER-projektet ”Från 1299 till evigheten”” beskrivs (jag antar av projektledaren) vad projektet har åstadkommit till den 00-01-18. Det är viktigt att poängtera att detta inte är en utvärdering utan endast en lägesrapport där det beskrivs vad som har förverkligats och vad som inte har realiserats.

Projektets ledning:

Det som först framkommer är att projektet inte lyckats anställa någon projektledare med ”idrottslig specialkompetens” En projektledare skulle enligt budgeten anställas i 3 – 6 månader och ”hålla i planering och genomförande av de olika lägersatsningarna, jubileumstävling...”. Eftersom det dessutom var osäkert om de sista 3 månaderna kunde finansieras är det kanske inte konstigt att denna rekrytering fallerade.

Kyrkans arrangemang:

Enligt lägesrapporten har kyrkan inte genomfört någon aktivitet under projekttiden utan endast diskuterat ett ”konsertprogram... i juni 2000...”. Enligt den ursprungliga planeringen skulle kyrkan genomföra 2 stycken konserter samt en föreläsningkväll mellan november månad och till senast maj månad. Det är förvisso möjligt att kyrkan lyckas genomföra detta eftersom projekttiden är till den 00-08-31, men det allvarliga är att ”projektledningen har kontaktat kontor, präst

²² Ansökan om Projektstöd LEADER II, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30

och enskilda kyrkorådsledamöter vid flera tillfällen” utan att lyckas påverka detta delprojekt att genomföras de arrangemang som kyrkan hade för avsikt att göra. Detta signalerar en brist på engagemang från kyrkans sida och en svag projektledning eller organisation.

Återvändarfest:

Enligt den ursprungliga projektbeskrivningen skall en återvändarfest arrangerad av Medborgarföreningen i juli eller augusti år 1999, men när man läser Lägesrapporten från den 00-01-18 framgår att endast ”planeringsdiskussioner har förts... att hembygdsföreningen skall väcka liv i den tidigare nedlagda Medborgardagen... och då försöka knyta återvändardagen till detta arrangemang”. Detta signalerar en brist på engagemang eftersom en planerad och budgeterad aktivitet i projektet plötsligt blir till ”planeringsdiskussioner”²³.

Fotbollsdag:

Den planerade fotbollsdagen har inte kunnat genomföras eftersom fotbollsplanens ytbeläggning inte ”höll” och en ny fick inköpas. Dock har invigningsarrangemanget genomförts enligt den ursprungliga projektplanen.

Idrottsskola:

Enligt projektledningen har inte idrottsskolan startats och det är även ”tveksamt och denna aktivitet hinns med inom projektet”²⁴. Denna aktivitet skulle arrangeras av Bordtennisklubben enligt projektplanen men i lägesrapporten tar ”projektledningen” på sig ansvaret för att denna aktivitet inte genomförts.

Övriga aktiviteter:

I övrigt har de planerade aktiviteterna genomförts eller kommer att genomföras enligt den ursprungliga projektplanen.

Analys:

Jag anser att ett stort misstag gjordes redan i projektbeskrivningen när inte projektet organiserades med en tydlig huvudman (beställare), en projektledare (utförare) samt inte utsåg delprojektledare för de olika aktiviteterna. Detta har resulterat i flera ”problem” och jag anser att denna svaghet är en orsak till att flera delprojekt har fallerat och blivit inställda. Vad som är värre är att projektledningen delegerat ”Genomförandeansvaret för de olika delprojekten” till ”respektive arrangörsförening”. Detta ”delegerande” har antagligen förvärrat resultatet en hel del eftersom respektive förening inte känt något ansvar för projektet som helhet utan enbart uppfattat projektet som något de hamnat i. Dessutom har ”projektledaren” genom denna handling av sagt sig sitt ansvar.

7. Slutsats:

Min problembild var: Är ”Från 1299 till evigheten” ett projekt? Min hypotes var att det inte var ett projekt utan flera aktiviteter i föreningarnas ordinarie verksamheter. Efter att ha analyserat projektet är min slutsats följande: Projektet är inte ett projekt, möjligtvis ett flertal projekt under en gemensam ansökan: Projektet har ingen organisation, ingen beställare eller huvudman, de planerade aktiviteterna har ingen samordnare, det finns inga tydliga mål och syften, ingen gemensam

²³ Lägesrapport ”Från 1299 till Evigheten” 2001-01-18 Sid. 2

²⁴ Lägesrapport ”Från 1299 till Evigheten” 2001-01-18 Sid. 4

vision eller framtidsbild och slutligen det kanske allvarligaste, projektledaren har från början av sagt sig ett engagemang. Projektet kan förvisso kallas för ett "projekt" men i så fall ett öppet förändringsprojekt där ett önskat resultat är att förändra bygdens, invånarnas, mentalitet. Målet borde därför vara att behålla bygdens befolkningsunderlaget och syftet att, genom olika aktiviteter i lokala föreningar, förmå bygdens ungdomar till att inte flytta, eller förmå några utomstående att flytta till bygden. Jag är dock osäkert på om den metoden som projektet har använt, olika aktiviteter i föreningar, leder till att ett engagemang bland befolkningen skapas och att detta kan få målgruppen dvs. bygdens ungdomar, att avstå från att flytta till högskoleorter där ett helt annat urbud finns.

8. Diskussion om ungdomar och utflyttning:

Det är tveksamt om projektet "Från 1299 till evigheten" kommer att få bygdens befolkningsantal att öka eller ens få bygdens ungdomar att avstå från att flytta. Den första anledningen är de kraftigt minskade födelseantalen under senare delen av 1990-talet. Födelseantalet har förvisso ökat under år 2000, men är fortfarande mycket lågt i förhållande till dödstaten i regionen. Det betyder att antalet invånare kommer att minska eftersom så få barn föds. Den andra orsaken, som jag anser är svårare att påverka eller förändra, beror på dagens- och morgondagens ungdomskultur, mentalitet och flyttmönster. I området är befolkningsminskningen störst i åldrarna 16-29 år vilket i stor utsträckning beror på att ungdomarna flyttar, främst till högskoleorter.²⁵ Dagens ungdomar efterfrågar i allt större omfattning en attraktiv utbildning, ett attraktivt nöjesliv, ett intressant arbete, ett attraktivt boende samt en spännande fritid. Jag tror att dagens- och morgondagens ungdomar har större krav på att förverkliga sina liv och sina drömmar än vad tidigare generationer hade och därför kommer att söka sig till de större högskole- eller universitetsorterna för att där få tillgång till utbildning, nöjen, fritid och en intressant arbetsmarknad²⁶.

Enligt Johan Stael von Holstein, som är grundare till företaget Icon Medialab, har dagens ungdomar helt andra referenser och preferenser än tidigare generationer. Johan skriver i sin bok "Inget kan stoppa oss nu" att ungdomar födda efter 1968 är uppvuxna med CNN, MTV och "27 andra kanaler". Dagens ungdomar tillhör en generation som skaffat sig bättre utbildning, rest runt i världen, skaffat sig vänner i andra länder, talar fler språk, är mer mångkulturella, har färre förutfattade meningar, större förmåga att ta till sig ny information samt är mer nyfikna på sin omvärld än tidigare generationer. Dagens ungdomar har bättre tillgång till information som ger dem styrka och kunskaper. Med sin kompetens och "självklara integritet rör de sig över gränser och kulturer". Johan menar att dagens ungdomar vill arbeta i organisationer och på företag där enskilda individers intellektuella och känslomässiga kapital efterfrågas och uppmuntras. Detta innebär en total förändring av arbetsliv, näringsliv, politiskt engagemang och privatliv. Kan inte en bygd tillfredsställa ungdomars intellektuella behov kommer de att "ta sitt pick och pack och dra iväg". För att en bygd skall lyckas behålla dagens- och morgondagens ungdomar måste företag, föreningar, och organisationer förstå att det är de som måste lyckas "möta behov hos ungdomarna och efter bästa förmåga tillfredsställa dem – inte tvärtom"²⁷.

²⁵ Sammanfattning av Årsrapporten 2001. Glesbygdsverket /pressmedelande 01-03-28

²⁶ Fönster mot framtiden. Lundblad -01.

²⁷ Inget kan stoppa oss nu! Johan Stael von Holstein. 1999.

För att lyckas måste en förändring ske så att ungdomar, och morgondagens arbetare känner sig delaktiga i samhällets förändring och organisationernas utveckling. Detta kan ske genom att förändra följande områden så att morgondagens arbetares behov stimuleras och utvecklas:

- Arbetet, en självförverkligande mentalitet
- Tänkandet, mera positivt, egocentriskt och visionärt
- Ledarskap, ett situationsanpassat ledarskap utvecklas
- Lärandet, en livslång kompetensutveckling i en lärande organisation
- Nyckeln till framgång är dialog, nätverk och en gemensam vision.

9. Förslag till projektbeskrivning

Jag vill i detta avsnitt ge ett förslag på hur projektet borde organiseras enligt de kunskaper jag fått genom utbildningen "Projektledning 1-20 p". Utbildningen har gett mig viktiga kunskaper och färdigheter i projektarbete / projektledning. Till min hjälp har jag använt böckerna "Effektivt projektarbete", av författarna Wisén och Lindblom samt "Metodboken" av författarna Bäck och Halvarson. Mitt förslag utgår från projektet "Från 1299 till evigheten".

Projektets namn: Förändringsarbete i Långemåabygden.

Organisation:

För att projektet skall bli framgångsrikt måste en tillfällig organisation skapas i syfte att styra, stödja och auktorisera projektet. Bland det viktigaste är att projektet får en beställare i form av kommunens högste tjänsteman eller politiker. En lednings- eller styrgrupp med övergripande ansvar bör utses och bestå av representanter från finansiärerna eller andra intressenter. Därunder skall projektledaren, som styrgruppen utser, leda arbetsgrupper fram till ett bra slutresultat. En referensgrupp från föreningarna och andra intressenter bör utses för att stödja projektet med råd och kunskapsstöd, "bollplank" för idéer och förslag. De olika föreningarna skall utse en "processledare" som skall agera inom respektive grupp och leda arbetet i respektive förening.

Bakgrund:

Enligt TCO:s rapport "Det enkelriktade Sverige" är "det största hotet mot den generella välfärden...de växande klyftorna mellan stad och landsort, tillväxtregioner och glesbygd"²⁸. Rapporten beskriver en dramatisk befolkningsminskning i stora delar av landet. Sture Nordh menar att om inget görs riskerar många glesbygdskommuner att förlora huvuddelen av sin befolkning. TCO anser att förbättrade möjligheter att leva ett gott liv även utanför storstadsregionerna är en väg att bryta denna negativa utvecklingen. Enligt rapporten kan arbetsmarknadsområdet "Oskarshamn", som Långemåla bygden tillhör, komma att minska från ca. 46.000 invånare till 24.000 invånare år 2040. Denna utveckling vill Långemåabygdens föreningar bryta och föreslår därför ett projekt med syfte att motverka utflyttning och minskade befolkningssiffror och istället bidra till att skapa nya arbetstillfällen som tryggar bygdens befolkningsunderlag.

²⁸ Det enkelriktade Sverige. TCO Sture Nordh

Mål och syften:

Projektets mål är att marknadsföra orten genom en rad kulturella arrangemang i syfte att motverka utflyttning och minskade befolkningssiffror. Genom att göra Långemåabygden mera attraktiv, mera levande samt genom att främja nya och modernare fritidsaktiviteter tror vi nya arbetstillfällen kan skapas och därmed att dagens- och morgondagens ungdomar väljer att avstå från att flytta till andra orter.

Projektets uppgift:

Genom projektet ska attraktivare fritidsaktiviteter skapas som är mer lockande för dagen ungdomar än traditionella. Projektet vill även att en serviceinriktad kulturatmosfär skall råda i bygden.

Avgränsning:

Projektet avgränsas till Långemåabygdens föreningar som anmält intresse för projektet.

Resurser:

En budget har antagits av styrgruppen som tillsammans med projektledaren bedömt vilka resurskrav som är nödvändiga och beslutat om detta. Finansieringen bygger på EU:s strukturfond LEADER, Högsby kommun, Arbetsförmedlingen, Länsmuseet, SISU, Vuxenskolan, Smålandsgruppen FGH samt egen kontantinsats. Eget arbete och Eget arbete i företag kommer att redovisas som en tillgång. Styrgruppen skall även besluta om de personella resurser som krävs.

Strategi:

En gemensam vision måste skapas som hela bygden kan ställa sig bakom. Projektledningen, tillsammans med representanter från bygden, måste förmedla gemensamma intentioner, syften och mål. Därför bör information om projektet utgå till de boende i bygden, där invånarna inbjuds till ett stormöte där projektets bakgrund, innehåll samt tankar om nutid och framtid sätts i fokus. Under mötet ska NU-läget och framtidens Bör-läge diskuteras fram i grupper. Mötet kommer även att ge tillfällen till mer informella samtal som kan vara värdefulla i inledningsskedet.

Före mötet skall nyckelpersoner utses från varje förening som får sätta sig in i problembilden. Dessa personer kommer att ingå i en projektgrupp under hela projektet och fungera som processledare i respektive förening och där föra föreningarnas arbeten framåt. Allt som kommer fram under gruppernas samtal ska dokumenteras och senare analyseras. På detta sätt skapas förutsättningar för ett engagemang i hela bygden²⁹. Det viktigaste i detta arbete är att skapa ett gemensamt mål och en vision. En gemensam vision lägger grunden till samhörighet och stimulerar till samverkan och tillit. Utan en gemensam vision är det svårt att bibehålla engagemanget under någon längre tid.³⁰

²⁹ Dialog, Olsson –96

³⁰ Den lärande organisationen, Albinsson –98.

Översiktlig aktivitetsplan:

- Ett stormöte planeras genom att skriftlig information skickas till samtliga föreningar för att de skall kunna förbereda sig.
- Projektet startar med ett stormöte i bygdegården där kommunalrådet i Högsby informerar om projektets mål och syften.
- En projektgrupp utses.
- Processledare från respektive förening utses.
- Vid mötet kommer deltagarna att arbeta med NU- och BÖR-läge.
- Projektgruppen utvärderar konferensen.
- Projektgruppen fortsätter sitt arbete med att:
 - Kartlägger och sammanställer mötet.
 - Processledarna lägger grunden till föreningarnas aktiviteter.
- Analys:
 - Projektgruppen målformuleringar.
 - Utifrån analysen utarbetas konkreta förslag och åtgärder av respektive förening.
- Rapport till styrgruppen.
 - Projektledaren skriver rapporter som styrgruppen får ta del av under projektets gång.
- En budget för projektet skapas.
- Information förmedlas skriftligt till föreningarna kontinuerligt.
- Projektdirektiv framställs.
- Analys.
- Planering av aktiviteter.
- Projektfas 1.
- Utvärdering.
- Projektfas 2.
- Utvärdering.
- Projektfas 3.
- Utvärdering/Dokumentation
- Slutmöte

Förväntade resultat och effekter:

Genom satsningar på turism, läggerverksamhet och ökat fritidsutbud förväntas projektet leda till att bygden blir mer attraktiv och lockande för både de boende och tillfälliga besökare. Genom projektet skall högre livskvalitet i bygden skapas . Ett större utbud av kulturella arrangemang syftar till att marknadsföra orten för turister, besökare och därmed också för framtida potentiella inflyttare / återvändare till bygden. Projektet förväntas skapa förutsättningar för 150 gästnätter på hotell och vandrarhem samt att det totala invånarantalet i bygden inte kommer att minska utan stanna på konstant nivå. Genom ett internationellt ungdoms-utbyte kan förändrade attityder, större tolerans samt ökad internationalisering skapas. Bygdens ungdomar förväntas genom projektet få nya erfarenheter, nya referenser samt få möjlighet till att förverkliga sina egna visioner. En intensiv utbildningsinsats bland bygdens föreningar avser att leda till att ett ökat engagemang för bygdens framtid skapas och därmed möjligheter för bygdens invånare, framförallt dess ungdomar att känna engagemang och potentialer för sin utveckling och framtida försörjning.

10. Slutord:

Jag vill slutligen förmedla mina tankar om EU -projekt och vad jag tror att de har för betydelse för glesbygden. Jag vill även referera till aktuell framtidsforskning för att ge några visioner om hur framtiden kan gestalta sig. Jag tror att de personer som initierar och genomför projekt utgör en stor och viktig potential i bygden. Genom projektet engageras och förändras personer och kanske är det dessa personer som kommer att utgöra framtidens företagare som kommer att skapa tillväxt och arbeten. Jag tror även att våra ungdomars främsta fritidssysselsättning, att "leka med datorn", leder till framtidens viktigaste jobb, nämligen produktion av datorers mjukvara, såsom spel och andra nyttoprogram.

Enligt den framtidsbild som forskare anser vara mest relevant är trenden att vi lämnar industrisamhället och går in i det kunskapssamhället som karaktäriseras av att kunskap blir den viktigaste enskilda produktionsfaktorn. Det är kompetens som säljs och efterfrågas allt mer. En växande andel "kunskapsarbetare" använder multimedia och IT för att producera varor och tjänster. En allt större marknad kommer att efterfråga intellektuellt kapital, digital information, trådlös kommunikation, kreativitet, entreprenörskap, teleteknik, flexibilitet, globalisering, IQ, EQ, EU, imaginära organisationer, nätverk, New Age, projektarbeten, nätverk, team, management, BPR, lärande organisationer, etc.

Morgondagens ungdomar kommer att skilja sig allt mer från tidigare generationer genom att de har helt andra värderingar tex. individualism på bekostnad av kollektivism, karriärism på bekostnad av familjeliv, upplevelser kommer att bli viktigare än materialism. De kommer att ha ett allt större miljöengagemang i en global värld där de är världsvana och med många vänner i andra kontinenter. Morgondagens arbetskraft är självförverkligande i en självständig livsform där de kommer att kräva att lokala politikerna ägnar sig åt att bygga bort olika typer av hinder och flaskhalsproblem. Småskaliga företag, som arbetar ur ett helhetligt, holistiskt perspektiv inom multimedia och kommunikation, med starka nätverk kommer att bli framtidens vinnare. Lyckas Långemåabygden med att få sina invånare att intressera sig för kunskapssamhällets möjligheter kommer bygdens ungdomar att stanna kvar och trivas. Till en sådan region flyttar innovatörer och entreprenörer eftersom flexibilitet, potentialer och framtidstro är stor och rådande.

Litteratur- och källförteckning:

- *Ansökan om Projektstöd LEADER II*, till Smålandsgruppen FGH 1998-11-30
- Bäck Henry och Arne Halvarsson, SNS Förlag 1992. *Metod bok* s.28.
- EGs strukturfonder Smålandsgruppen FGH Beslutsdatum 99 09 28.
- *Från 1299 till Evigheten*. Sammanfattande projektbeskrivning.
- Glesbygdsverket. *Utveckling i gles- och landsbygder. Årsrapporten 2001*.
- <http://smalandsgruppen.hogsby.se/affarsplan/affarsplan.htm>
- Ingenjörshögskolan Jönköping. Kurspärm. Projektledarprogrammet 20p 2000-2001.
- Lundblad Niklas -00. *Fönster mot framtiden*.
- *Lägesrapport "Från 1299 till Evigheten"* 2001-01-18
- Jan-Evert Nilsson. *Vinnare och förlorare i framtidens Europa*. Framtider 3/93.
- Nordh Sture -01. TCO rapport. *Det enkelriktade Sverige*.
- Nygren – 96. *Projektmakaren*
- Olsson –96. *Dialog*.
- Persson Leif, Tidningen Projektforum –01. *Projektledaren*.
- *Preliminärt schema och information...* Ingenjörshögskolan i Jönköping 2001-02-15
- *Projektarbete 3p*. Ingenjörshögskolan i Jönköping 2001-02-15
- Stael von Holstein Johan -99. *Inget kan stoppa oss nu!*
- Stevrin P. –91. *Utvärdering i förändring*.
- Wisèn och Lindholm. -99. *Effektivt projektarbete*.

Bilagor:

- Ansökan om projektstöd, LEADER II. 1998-11-30
- Från 1299 till Evigheten, Sammanfattande projektbeskrivning
- Utdrag från TCO:s rapport: Det enkelriktade Sverige. "Befolkningsutveckling i Kalmar län".